

- **HAKSIZ FİİL ZAMANAŞIMI**
- **ZAMANAŞIMI DEF'İNE KANUNİ SÜREDE KARŞI KONULMAMASI**
 - TÜRK CEZA KANUNU (MÜLGA) (765) Madde 102
 - TÜRK CEZA KANUNU (MÜLGA) (765) Madde 104
 - TÜRK CEZA KANUNU (MÜLGA) (765) Madde 107
 - TÜRK CEZA KANUNU (MÜLGA) (765) Madde 108
 - TÜRK CEZA KANUNU (MÜLGA) (765) Madde 112
 - TÜRK CEZA KANUNU (MÜLGA) (765) Madde 455
 - HUKUK USULÜ MUHAKEMLERİ KANUNU(MÜLGA) (1086) Madde 186
 - HUKUK USULÜ MUHAKEMLERİ KANUNU(MÜLGA) (1086) Madde 195
 - HUKUK USULÜ MUHAKEMLERİ KANUNU(MÜLGA) (1086) Madde 209
 - BORÇLAR KANUNU(MÜLGA) (818) Madde 41
 - BORÇLAR KANUNU(MÜLGA) (818) Madde 53
 - BORÇLAR KANUNU(MÜLGA) (818) Madde 60
 - BORÇLAR KANUNU(MÜLGA) (818) Madde 62
 - BORÇLAR KANUNU(MÜLGA) (818) Madde 125
 - BORÇLAR KANUNU(MÜLGA) (818) Madde 140
 - TÜRK CEZA KANUNU (TCK) (5237) Madde 66
 - TÜRK CEZA KANUNU (TCK) (5237) Madde 68
 - CEZA MUHAKEMESİ KANUNUNUN YÜRÜRLÜK VE UYGULAMA ŞEKLİ HAKKINDA KANUN (5320) Geçici Madde 1

"İçtihat Metni"

Taraflar arasındaki "Maddi ve Manevi Tazminat" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Erzurum 1.Asliye Hukuk Mahkemesince davanın zamanaşımı nedeniyle reddine dair verilen 14.05.2009 gün ve 2009/19 E., 2009/172 K. sayılı kararın incelenmesi davacılar vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 4.Hukuk Dairesinin 04.02.2010 gün ve 2009/14287 E., 2010/823 K.sayılı ilamı ile;

(...Davacıların, davalılardan Metin'e yönelik temyiz itirazları yönünden; dava, haksız eylem nedeniyle desteğin ölümünden dolayı uğranılan zararın ödetilmesi istemine ilişkindir. Yerel mahkemece istem zamanaşımı nedeniyle reddedilmiş; karar, davacılar tarafından temyiz olunmuştur.

Zamanaşımı, bir istek veya dava hakkının yasada belirtilen süre içinde kullanılmaması halinde usul hukukunca öngörülen biçimde ileri sürülmek koşuluyla borçluya borcunu ödememe olanağı veren bir hukuki savunma yoludur. Hukuk Usulü Muhakemeleri Yasası'nın 187. maddesinde sayılan ilk itirazlar niteliğinde olmadığından esasa cevap süresinden sonra da ileri sürülebilirse de davacının da buna karşı koyma hakkı vardır.

Dava dilekçesi, davalılardan Metin'e 29/01/2009 günü tebliğ edilmiş, adı geçen davalı da 10 günlük cevap süresi (08/02/2009 Pazar, olduğundan) 09/02/2009 gününde olduğu halde 13/02/2009 günlü cevap dilekçesi ile zamanaşımı definde bulunmuştur.

Davacılar vekili ise cevaba cevap dilekçesinde süresinde ileri sürülmediğini belirterek, zamanaşımı define açıkça karşı koymuştur.

Yerel mahkemece açıklanan yönler gözetilerek, davalılardan Metin tarafından ileri sürülen zamanaşımı defi reddedilerek işin esasının incelenmesi gerekirken, yerinde olmayan yazılı gerekçeyle, istemin zamanaşımı nedeniyle reddedilmiş olması usul ve yasaya uygun düşmediğinden kararın bozulması gerekmiştir.

2-Davacıların diğer davalılara yönelik temyizine gelince; davacılar, desteklerinin davalılardan M. Said'in statik projesini çizdiği, diğer davalıların başkanı ve yöneticisi oldukları kooperatif tarafından yapılan binanın çatısından düşerek öldüğünü belirterek maddi ve manevi tazminat isteminde bulunmuşlardır. Olay 29/09/2003 günü meydana gelmiş olup eldeki dava ise 19/01/2009'da açılmıştır.

Yerel mahkemece olay tarihi ile dava tarihi arasında Borçlar Yasası'nın 60/2 ve 765 sayılı Türk Ceza Yasası'nın 102/4. maddesindeki 5 yıllık ceza zamanaşımı süresinin dolduğu gerekçesiyle davanın zamanaşımı nedeniyle reddine karar verilmiştir.

Dosya kapsamına göre, dava konusu olay nedeniyle davalılar hakkında Erzurum 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nin 2003/849 Esas, 2008/603 Karar sayılı dosyada yapılan ceza yargılamasına katılmışlar (müdahil olmuşlar) ve davalılar olay gününde yürürlükte olan 765 sayılı Türk Ceza Yasası'nın 455/1-son maddesi uyarınca kusurlu bulunarak 22/10/2008 gününde verilen karar ile cezalandırılmışlardır. Anılan ceza mahkemesi kararı dava gününde ve temyiz aşamasında olduğundan henüz kesinleşmemiştir.

5320 sayılı Ceza Muhakemesi Yasası'nın Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Yasa'nın Geçici 1. maddesinde "Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ceza mahkemelerinde açılmış bulunan davalardaki şahsi hak talepleri, görevsizlik kararı verilmeyerek bu mahkemelerce sonuçlandırılır." biçiminde düzenlemeye yer verilmiştir. Davacılar da 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Yasası'nın yürürlüğe girdiği 01/06/2005'den önce ceza dosyasında katılmışlardır. Eldeki tazminat davasının açıldığı günde ceza davası temyiz aşamasında olup kesinleşmediğinden davacılar, ceza davasında isteyebilecekleri kişisel haklarını hukuk mahkemesinde de isteyebilirler.

Yerel mahkemece açıklanan yönler gözetilerek, işin esasının incelenmesi gerekirken, yerinde olmayan gerekçeyle istemin zamanaşımı yönünden reddedilmiş olması doğru olmadığından karar bu nedenle de bozulmalıdır....)

gerekçesiyle (1) ve (2) bentlerde yer alan ayrı nedenlerle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

TEMYİZ EDEN: Davacılar vekili

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Hukuk Genel Kurulu'nca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

Dava, haksız fiilden kaynaklanan maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir.

Davalılar, zamanaşımı def'inde bulunmuştur.

Mahkemece, hukuk davalarında 765 sayılı Türk Ceza Kanunu(TCK)'nın 102/4. ve 818 sayılı Borçlar Kanunu(BK)'nın 60/2.maddeleri dikkate alındığında, olayda 5 yıllık zamanaşımı süresinin uygulanması gerektiği, suç tarihinin 29.09.2003 olup, davanın beş yıllık süre geçtikten sonra 19.01.2009 tarihinde açıldığı, zamanaşımı süresinin dolduğu gerekçeleri ile davanın zamanaşımı nedeniyle reddine karar verilmiştir.

Davacılar vekilinin temyizi üzerine Yüksek Özel Dairece; metni yukarıda başlık bölümünde aynen yazılı gerekçeler ile karar bozulmuş; yerel mahkemece, önceki kararda direnilmiştir.

Direnme kararını, davacılar vekili temyiz etmiştir.

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; eldeki davanın yasal zamanaşımı süresi içinde açılıp açılmadığı noktasında olup;

Davalılardan Metin Ö.'ün zamanaşımı definin yasal sürede ileri sürülüp sürülmediği;

Davacılar vekilinin cevaba cevap dilekçesinde ve yargılamadaki diğer dilekçelerinde bu davalının zamanaşımı define süre yönünden karşı koyup koymadığı;

Davada uygulanacak zamanaşımının belirlenmesine aynı fiille ilgili olarak açılmış olan ceza davasının etkisinin ne olacağı;

Ceza dava dosyasına davacıların katılıp katılmadıkları ve o dönemdeki mevzuata göre kişisel hak talep edip etmedikleri;

Sonuçta davacıların istekleri bakımından uygulanacak zamanaşımının ne olduğu ve dava tarihinde bu zamanaşımının gerçekleşip gerçekleşmediği;

hususlarının çözümü gerekmektedir.

I- Davalı Metin Ö. yönünden ileri sürülen temyiz itirazlarının incelemesinde:

Hemen belirtmelidir ki, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu(HUMK)'nın 195.maddesi gereğince, davalının, dava dilekçesinin tebliğinden itibaren 10 günlük davaya cevap süresi içerisinde zamanaşımı savunmasında bulunması gerekir. Ne var ki, yine aynı Kanunun 209.maddesi hükmüne göre, zamanaşımı definin süresinde yapılmadığını ileri süren davacı tarafın da, davalının cevap dilekçesinin kendilerine tebliğinden itibaren yine 10 günlük süre içerisinde, zamanaşımı savunmasının yasal süresinde ileri sürülmediğini, savunmanın genişletilmesine muvafakat etmediklerini açıkça belirtmek suretiyle, bu savunmaya karşı koyması gerekir.

Davalı tarafından süresinde ileri sürülmeyen zamanaşımı savunmasına karşı, yine davacılar tarafından süresi içerisinde karşı konulmaması durumunda, davacıların; davalı tarafından savunmanın genişletilmesine zımnen rıza gösterdikleri sonucuna varılır.

Somut olayda:

Davalılardan Metin Ö'e dava dilekçesi 29.1.2009 tarihinde tebliğ edilmiş, davalı 10 günlük cevap süresi geçtikten sonra 13.2.2009 tarihinde verdiği cevap dilekçesi ile zamanaşımı define bulunmuştur.

Davacılar vekiline, davalı Metin Ö.'ün zamanaşımı defini içeren cevap dilekçesi 21.03.2009 tarihinde tebliğ edilmiş; davacılar vekili yasal 10 günlük süreden sonra verdiği 03.04.2009 tarihli cevaba cevap dilekçesi ile davalının zamanaşımı savunmasının süresinde yapılmadığı itirazında bulunmuştur.

Davacılar vekili, davalının zamanaşımı savunmasına, yasal 10 günlük süre içinde karşı koymadığına göre, bu süre geçtikten sonra verilen dilekçeyle karşı konulmuş olması davacının lehine bir hukuki sonuç doğurmaz. Bu nedenle, kanunun belirlediği sürede, davalının zamanında ileri sürmediği zamanaşımı define karşı koymayan davacıların, davalının savunmasını genişletmesine zımnen rıza gösterdiklerinin kabulü gerekir. Bunun doğal sonucu olarak da davalının zamanaşımı defi süresinde olmasa da davacı tarafın savunmanın genişletilmesine karşı koymaması nedeniyle, davalının zamanaşımı savunmasının süresinde yapıldığının kabulü gerekir.

Şu hale göre, bozma ilamının birinci bendinde davalının süresinde yapılmayan zamanaşımı define, davacı tarafın süresi içinde itiraz ettiğine ilişkin kabulü dosya kapsamına uygun olmayıp; mahkemenin davalı Metin Ö. de dahil tüm davalıların zamanaşımı savunmasının süresinde olduğuna ilişkin saptaması ve buna bağlı olarak bu davalının zamanaşımı defini kabul etmesi ve tüm davalılar hakkında aynı hükme varması kural olarak yerindedir.

Ne var ki, bozma ilamının ikinci bendinde davanın yasal zamanaşımı süresinde açılıp açılmadığı diğer davalılar yönünden değerlendirilmiş olmakla, hem bu bozma nedeninin incelenip hem de aynı incelemeye tabi olacak davalı Metin Ö.' yönünden uygun bulunan direnmenin daireye gönderilmesi usul ekonomisine aykırı olacağından, bu bozma nedenine karşı verilen direnme kararının tüm davalılara yönelik olduğu da gözetilerek, birlikte incelenmesine geçilmiştir.

Böylece, direnme kararına yönelik davacı temyizi, ikinci bentte yer alan bozma nedeni yönünden davalı Metin Ö. de dahil tüm davalılar yönünden, bir bütün olarak incelenip; davanın, tüm davalılar hakkında zamanaşımı süresinde açılıp açılmadığının değerlendirilmesine geçilmiştir.

II- Davanın tüm davalılar açısından yasal zamanaşımı süresinde açılıp açılmadığına yönelik temyiz itirazlarının incelenmesinde:

Görölmekte olan davanın hukuksal dayanağı haksız fiildir.

Bu nedenle haksız fiil ve zamanaşımı kavramları ile bu hukuki müesseselerin kanuni düzenlemeleri üzerinde durulması faydalı olacaktır.

818 sayılı Borçlar Kanunu(BK)'nın "haksız işlemlerden doğan borçlar"ı düzenleyen 41.maddesinde haksız fiil; "Gerek kasten, gerek ihmal ve kayıtsızlık yahut tedbirsizlik ile haksız surette diğer kimseye bir zarar ıka eden şahıs, o zararın tazminine mecburdur" şeklinde tanımlanmıştır.

Buna göre haksız fiil; hukuka aykırı bir eylemle başkasına zarar verilmesidir.

Haksız fiilden söz edilebilmesi için, şu dört unsurun birlikte bulunması zorunludur: Öncelikle ortada hukuka aykırı bir fiil bulunmalıdır. İkinci unsur, fiili işleyen kusurudur. Üçüncü olarak, kusurlu şekilde işlenen ve hukuka aykırı olan bu fiil nedeniyle bir zarar doğmalıdır. Nihayet, doğan zarar ile hukuka aykırı fiil arasında nedensellik bağı bulunmalıdır. Bu unsurların tümünün bir arada bulunmadığı, bir veya birkaç unsurun eksik olduğu durumlarda, haksız fiilin varlığından söz edilemez.

Zamanaşımı ise; aynı kanunun 125 ila 140.maddeleri arasında düzenlenmiştir. Zamanaşımı, belirli bir süre içerisinde hakkını talep etmemiş olan alacaklının, bundan sonra alacağını dava yolu ile talep edememesidir.

Borç-alacak, Borçlar Kanununda belirtilen zamanaşımının geçmesiyle artık dava yolu ile istenemez. Bu bakımdan zamanaşımına uğrayan borç (alacak) eksik bir borçtur. Fakat zamanaşımına uğramış olan borç herhangi bir biçimde daha sonradan ifa edilirse bu ifa geçerlidir. Dolayısıyla kişi ödediği borcun zamanaşımına uğradığını bilmediğini ve hataen ödemede bulunduğunu ileri sürerek verdiğini geri isteyemez(B.K md.62).

Zamanaşımı hukuki açıdan bir def-i niteliğini taşımaktadır. Yani borçlu, borcunu ödemek istemiyorsa borcun zamanaşımına uğradığını ve borcun dava edilebilme niteliği olmadığını açık bir biçimde yargılama sırasında ileri sürmelidir. Zira Borçlar Kanunun 140.maddesi,

zamanaşımı ileri sürülmediği takdirde hâkimin zamanaşımını kendiliğinden dikkate alamayacağı hükmünü taşımaktadır.

Davada zamanaşımı def-inin ileri sürülmesi, yazılı yargılama usulünde esasa cevap süresi içinde verilen cevap dilekçesi ile basit yargılama usulünün uygulandığı hallede ise en geç ilk oturumda esasa girilmeden evvel sözlü ya da yazılı beyanla olmalıdır.

Süresi içerisinde ileri sürülmeyen, fakat yargılamanın ilerleyen aşamalarında ileri sürülen zamanaşımı def-i, savunmanın genişletilmesi itirazı ile karşılaşabilir.

Savunmanın genişletilmesi itirazının da zamanaşımı definin içeren dilekçenin davacı tarafa tebliğinden itibaren 10 gün içinde ileri sürülmesi gerekir; aksi halde zamanaşımı defi zamanında yapılmış gibi işleme tabi olur.

Haksız fiillerde zaman aşımı ise, 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun, 60.maddesinde ayrıca düzenlenmiştir.

Anılan maddenin birinci fıkrasında; "Zarar ve ziyan yahut manevi zarar namıyla nakdi bir meblağ tediyesine müteallik dava,mutazarrır olan tarafın zarar ve failine ıttılai tarihinden itibaren bir sene ve her halde zararı müstelzim fiilin vukuundan itibaren 10 sene mürurundan sonra istima olunmaz." denildikten sonra; aynı maddenin ikinci fıkrasında, ceza zamanaşımına yollamada bulunularak; "Şu kadar ki zarar ve ziyan davası, ceza kanunları mucibince müddeti daha da uzun müruruzamana tabi cezayı müstelzim bir fiilden neşet etmiş olursa şahsi davaya da o müruru zaman tatbik edilir." hükmü getirilmiştir.

Madde metninden açıkça anlaşılacağı üzere, haksız fiillere uygulanacak üç ayrı zamanaşımı süresi belirlenmiştir.

Bunlar, zarar görenin 'zarar'ı ve 'fail'i öğrendiği tarihten itibaren işlemeye başlayacak olan 1 yıllık kısa süreli zamanaşımı; fiilin 'vukuundan' itibaren işleyecek 10 yıllık kesin süreli zamanaşımı ve fiilin aynı zamanda suç oluşturduğu durumlarda uygulanacak olan uzamış (ceza) zamanaşımı süreleridir.

Yasanın 60.maddesinin 1.fıkrasına göre, haksız fiil nedeniyle tazminat davası açma hakkı zarar görenin, zararı ve haksız eylemi öğrenmesinden itibaren başlayacak ve bir yılda zamanaşımına uğrayacaktır. Burada önemli olan zararı ve tazminat sorumlusunu öğrenmektir. Öğrenebilecek durumda olmak zamanaşımının işlemeye başlamasına sebep olmaz. Zarar ve sorumludan hangisi daha sonra öğrenilirse, zamanaşımı son öğrenme gününden itibaren işlemeye başlar. Eğer zarara uğrayan tüzel kişilik ise dava açmaya yetkili organın öğrenmesi dikkate alınır.

Bir yıllık sürenin başlaması için zarar görenin zarar ile birlikte tazmin borçlusunu da öğrenmiş olması gerekir. Kusur sorumluluğunda fail, kusursuz sorumlulukta kanunen sorumlu görülen kişinin öğrenilmesi gerekir. Örneğin aile başkanına karşı açılacak dava için aile başkanının kim olduğu, adam çalıştırana karşı açılacak dava için çalıştıranın kim olduğunun öğrenilmesidir.

BK.nun, m.60/I de belirtilen 10 yıllık zamanaşımı, zarar verici olaydan itibaren başlar. Yani kural olarak süre, "olay günü" ya da "haksız eylemin işlendiği gün" olduğu söylenmekte ise de bunun "zarara yol açan eylemin tamamlandığı gün" olması gerekir. Şayet haksız fiil süre içerisinde süregelmisse, başlangıç anı değil bitiş anı esas alınarak (10) yıllık süre hesap edilecektir. Örneğin evin yanındaki bir işletmenin yaydığı radyasyondan etkilenen mağdur, bu evden ayrıldıktan beş yıl sonra bu nedenle kansere yakalanırsa 10 yıllık sürenin henüz beş yılı geçmiş sayılacağından tazminat istemine karşı zamanaşımı def-i ileri sürülemeyecektir.

BK.nun, m.60/2. fıkrasında düzenlenen ceza zamanasımının uygulanabilmesi için ise öncelikle; zarar veren eylemin Ceza Kanunu ya da ceza hükmü taşıyan özel kanunun da suç olarak düzenlenmiş olması gereklidir.

Özel kanunlarda haksız eylem için başka bir zamanasımı süresi tayin edilmiş olmadıkça, haksız eylemden doğan maddi ve manevi zararların tazmini için açılacak davalarda BK'nun 60. maddesinde öngörülen zamanasımı uygulanmak gerekir.

Öğretide ve yargısal inançlarda, Borçlar Kanunu'nun m.60/2'deki hükmünün anlam ve amacı şu şekilde açıklanmaktadır.

Haksız fiillerin bir kısmı, sadece hukuk açısından değil, ceza yasaları bakımından da sorumluluğu gerektirir; haksız fiilin faili, yani sorumlusu genellikle daha ağır sonuçları olan ceza kovuşturmasına konu olabileceği sürece, zarar görenin haklarını yitirmesinin mantık dışı olacağı kuşkusuzdur.

Bu bakımdan haksız eylem aynı zamanda ceza yasası gereğince bir suç teşkil ediyorsa ve ceza yasası ya da ceza hükümlerini ihtiva eden sair yasalar bu eylem için daha uzun bir zamanasımı süresi tayin etmişse, tazminat davası da ceza davasına ilişkin zamanasımı süresine tabi olur.

Bu husus, ana bir ilke olarak 07.12.1955 gün ve 17/26 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında da vurgulanmıştır. Zira, ceza davasının zamanasımı "suçun türüne göre değişmekle beraber" çoğunlukla, BK.nun, m. 60/I'deki hukuki zamanasımından daha uzundur.

O halde, fail hakkında açılmış bir ceza davası devam eder ve fakat o davaya şahsi davacı olarak zarar görenin katılma imkanı sağlanmaz ya da o uzun süreye denk olarak hukuk mahkemesinde (hele ceza davası devam ederken) tazminat davası açmasına izin verilmezse, denge bozulmuş olur.

Bu itibarla şayet zarar doğuran eylem aynı zamanda cezayı gerektirir nitelikte ise; eğer ceza kanunundaki ya da ceza hükümlerini taşıyan özel kanunlardaki bu eylem için kabul edilen zamanasımı süresi, BK'nun daki 1 yıllık süreden daha kısa ise, o zaman yine BK. m. 60/I olaya uygulanacak; Ceza Kanunundaki zamanasımı süresi BK., m. 60/I'deki süreden daha uzun ise, o zaman bu uzun süre tazminat davaları için de uygulama yeri bulacaktır. Böyle bir durumda uygulanması söz konusu olan ceza davası zamanasımı süresi ise, fiilin gerçekleştiği tarihe göre uygulama alanı bulacak olan mülga 765 sayılı TCK'nun 102 (veya halen yürürlükteki 5237 sayılı TCK'nun 66.) maddesine göre belirlenecektir.

Hemen belirtmek gerekir ki; BK., m. 60/II'deki zamanasımı, tamamen özel hukuka ait bir kurum olup, zamanasımını durduran ve kesen nedenler yönünden ise mülga 765 sayılı TCK'nun 102, 104-107. maddeler değil, aksine BK.nun, 132-137 maddeleri uygulama alanı bulacaktır.

Öte yandan, tazminat davalarına daha uzun süreli ceza davasına ilişkin zamanasımının uygulanması için fail hakkında ceza davasının açılmış veya mahkumiyet kararı verilmiş bulunması gerekli değildir; sadece cezalandırılması kabil bir eylemin işlenmiş olması, bir diğer söyleyişle, haksız fiilin suç niteliğini taşıması yeterlidir. Bununla beraber hukuk hakimi, ceza tertibine ilişkin olarak ceza hakimince verilen ve suçun işlendiğini ya da işlenmediğini kesinlikle tespit eden bir hüküm varsa, bununla bağlıdır (BK. m. 53).

Ancak, ceza hakimi eylemin suç olup olmadığı üzerinde durmaksızın delil yetersizliği nedeniyle beraat kararı vermiş olursa hukuk hakimi bununla bağlı olmayarak haksız eylemin suç niteliğini taşıyıp taşımadığını araştırır. Bunun gibi ortada böyle bir hükmün

bulunmaması halinde de hukuk hakimi, cezai sorumluluğu gerektiren bir eylemin işlenmiş olup olmadığını serbestçe inceleyip takdir eder ve olaya uygulanacak zamanaşımını belirler.

Bundan başka, işlenen eylemin, kovuşturulması şikayete bağlı bir suç teşkil edip etmemesi de önemli değildir. Zira bu yön, ceza davasının açılabilmesinin bir şartıdır. Bu bakımdan şikayet süresinin (mülga TCK. m. 108) geçirilmesinden ötürü, ceza davasının açılmamış olması, bu davaya ilişkin zamanaşımı süresinin, tazminat davasına uygulanmasına engel değildir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun, 03.06.1953 gün ve 4/71 E., 77 K. sayılı kararında da aynı ilke benimsenmiştir.

818 sayılı Borçlar Kanununun 60.maddesinin 2.fıkrasıyla, haksız fiilin ceza kanunları gereğince müddeti daha uzun zamanaşımına tabi bir suç teşkil etmesi halinde tazminat davasının ceza zaman aşımına tabi olacağı ve ceza davasından önce zaman aşımına uğramayacağı yolunda, sevk edilmiş olan hüküm karşısında, ceza davası devam ettiği müddetçe zarar gören ceza mahkemesinden tazminat talep edebileceğinden, haksız fiilin Devlet tarafından takibi mümkün olduğu sürece tazminat davasının açılmamasını kabul etmemek, anlamsız olacağı gibi bir çelişkiyi de ortaya çıkaracaktır.

Öteki deyişle, ceza davası devam ettiği sürece hukuk davasının zamanaşımına uğraması mümkün değildir.

Uzamış ceza zamanaşımının uygulanması için, davacıların ceza davasına katılmaları koşul değildir.

Dava tarihi itibari ile, ceza davası devam ettiği sürece zarara uğrayan ceza davasına müdahale ile (fiil ve dava zamanında meri mevzuata göre) kişisel hak isteyebileceğine göre, bu kişisel hakkını, yani tazminatı, ceza davasına müdahale yoluyla değil de bağımsız bir hukuk davası açmak suretiyle istemesi mümkündür.

Hemen burada, mülga Türk Ceza Kanunundaki zamanaşımı düzenlemesi üzerinde durulmasında da fayda bulunmaktadır.

Eski 765 sayılı TCK'nun 102.maddesindeki süreler, "kamu davası açma süreleri" ve 112.maddesindeki süreler, "cezaları ortadan kaldıran süreler" (hükmedilen cezaların zamanaşımına uğrama süreleri) idi.

Halen yürürlükte bulunan, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na öncekinden farklı olarak madde başlıkları konulmuş olup, (eski 102.maddenin karşılığı olan) 66. maddenin başlığı "Dava zamanaşımı" ve (eski 112.maddenin karşılığı olan) 68.maddenin başlığı "Ceza zamanaşımı"dır.

Somut olayda, suç 29.09.2003 tarihinde işlendiğine göre, o tarihte yürürlükte olan 765 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre zamanaşımı süresi belirlenecektir.

Tazminat davalarında uygulanacak ceza davası zamanaşımı süreleri, eyleme kişileştirme sonucu verilen ceza miktarına göre değil, eylemin uyduğu maddede öngörülen cezanın yukarı haddine göre belirlenecektir.

Yargıtay Büyük Genel Kurulu'nun (YBGK) 03.06.1942 gün ve E.1941/36 E-K.1942/15 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında açıkladığı üzere: "Ceza davası zamanaşımı mahkemece belirtilen ve hükmolunan ceza miktarına göre değil, 765 sayılı eski TCK'nun 102'nci (5237 sayılı yeni TKC'nun 66'nci) maddesinin her bendinde

sıralandığı üzere cürümlerin ve kabahat eylemlerinin gerektirdiği cezalara göre hesaplanmalıdır.”

Daha açık bir anlatımla, hukuk mahkemelerinde açılacak tazminat davalarına uygulanacak ceza davası zamanaşımı süreleri, mahkemece ağırlatıcı veya hafifletici nedenler dikkate alınarak hükmedilen (kişisel) ceza sürelerine göre değil, eski 765 sayılı TCK m.102’de (5237 sayılı yeni TCK m 66’da) ayrı ayrı gösterilen üst (tavan) süreler üzerinden hesaplanacaktır.

Eski TCK’nun 102.maddesinin ilk dört bendinde cürümlere ve son iki bendinde kabahatlere ilişkin cezalar yeralmış ve kamu davasını ortadan kaldıran süreler sıra ile 20,15,10,5 yıl ve 2 yıl ile 6 ay olarak belirlenmiştir.

Somut olayın incelenmesine gelince:

Davalılardan Metin Ö.’ün 29 Mart 2003 gününde davacılarından Ali ve Hacer’in oğlu, Özkan ve Özer’in ise kardeşi ölen İ. Özdoğan’ı temizlik yaptırmak için, başkanı olduğu kooperatife ait binanın çatısına çıkardığı, müteveffanın çatıdan düşerek ölümüne sebebiyet verdiği, olay nedeniyle davalılar hakkında Erzurum 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nin 2003/849 Esas, 2008/603 Karar sayılı dosyasında ceza davası açılmış olup, davalıların kusurlu bulunarak, 765 sayılı TCK’nun 455/1-son maddesi uyarınca cezalandırılmalarına karar verildiği, anılan ceza davasının görülmekte olan tazminat davasının açıldığı tarihte halen derdest olduğu, yani eldeki tazminat davasının ceza davası devam ederken 19.01.2009 tarihinde açıldığı ve henüz ceza davasında verilen hükmün kesinleşmediği tüm dosya kapsamından açıkça anlaşılmaktadır.

Esasen bu hususlarda Özel Daire ile yerel mahkeme arasında çekişme de bulunmamaktadır. Bu yön mahkemece de aynen benimsenmiştir.

Bu durumda yukarıdaki açıklamalar ışığında, olayda mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 102/4.maddesi gereğince, beş (5) yıllık uzamış ceza zamanaşımı süresinin uygulanması gerektiği açıktır.

Bu gibi durumlarda bütün sorun BK’nun 60/I. maddesinde öngörülen 1 yıllık hukuk zamanaşımı süresinin hangi tarihten itibaren işlemeye başlayacağıdır.

Temyize konu olayda, ceza davası derdest olduğu sürece, hukuk mahkemesinde açılmış olan tazminat davası hakkında da, zamanaşımı süresi işlemeyecek; bununla birlikte, olay tarihi dikkate alınarak, hukuk davası hakkında uygulanması gereken 5 yıllık uzamış ceza zamanaşımı süresi dolduktan sonra, ceza mahkemesinin kararı kesinleşir ise, bu kararın kesinleştiği tarihten itibaren, BK.nun 60/1.maddesindeki 1 yıllık zamanaşımı süresi içerisinde tazminat davası açılabilecektir.

Öteki deyişle, bu durumda, ceza mahkemesinin kararı kesinleştikten sonra artık 5 yıllık uzamış ceza zamanaşımı süresi uygulanmayacak; Borçlar Kanunu’nun ilgili hükmü devreye girecektir.

O halde, ceza davasının kesinleştiği tarihin BK.nun 60/I.maddesinde düzenlenmiş olan, 1 yıllık zamanaşımı süresinin başlangıç tarihi olarak alınması gerekir.

Olayımızda hukuk davası, ceza davası derdest iken, açıldığına göre zamanaşımı süresinin geçtiğinden söz edilemez.

Bunun gerekçesi, yukarıda bahsedildiği üzere 7.12.1955 gün ve 17/26 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında açıklanmış; ceza mahkemesinde istenebilecek bir hakkın, hukuk

mahkemesinde zamanaşımına uğramış olacağı ve istenemeyeceğinin kabul edilemeyeceği vurgulanmıştır.

Hal böyle olunca, mahkemece yapılacak iş, tüm davalılar yönünden davanın zamanaşımı süresi içerisinde açılmış olduğu benimsenmek suretiyle, işin esasına girilerek, tarafların iddia ve savunmaları çerçevesinde hukuken geçerli tüm delilleri sorulup toplanarak, ortaya çıkacak uygun hukuksal sonuç çerçevesinde bir karar verilmesinden ibarettir.

Sonuçta; yukarıda birinci bentte davalı Metin Ö. yönünden verilen direnme kararı ilke anlamında uygun bulunarak zamanaşımı defî süresinde kabul edilmiş ve ikinci bentte yer alan bozma nedeni karşısında dosyanın daireye gönderilmesine karar verilmeyerek diğer davalılara yönelik bozma nedenleri kapsamında davalı Metin Ö yönünden de irdelene yapılmış ve tüm davalılar yönünden verilen davanın zamanaşımı nedeniyle reddine ilişkin direnme kararı bir bütün olarak incelenmiş; yukarıda açıklanan gerekçeler karşısında, ceza davasının varlığı ve eldeki davaya etkisi nedeniyle davanın tüm davalılar açısından zaman aşımına uğramamış olduğunun ve işin esasının mahkemece incelenmesi gerektiğinin kabulü ile direnme kararının, bozulması gerekmiştir.

S O N U Ç : Yukarıda, (1) bentte yer alan nedenlerle davalı Metin Ö' ün zamanaşımı definin süresinde olduğuna ilişkin direnme uygun bulunmakla, tüm davalılar bakımından davanın zamanaşımı süresi içinde açılıp açılmadığı irdelenmesi gerektiğine ve bu inceleme sonucu, davacılar vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile, direnme kararının yukarıda (2) bentte ve Özel Daire bozma kararının (2). Bendinde gösterilen nedenlerden dolayı 6217 sayılı Kanunun 30.maddesi ile 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na eklenen "Geçici madde 3" atfıyla uygulanmakta olan H.U.M.K.nun 429.maddesi gereğince **BOZULMASINA**, istek halinde temyiz peşin harcının yatırana iadesine, 22.02.2011 gününde oybirliği ile karar verildi.